

לרפואת רחמים בן אסתר, לרפואת רחל ציון בת אודיה, לעילוי נשמת לאה מרים בת נחמיה ע"ה

פרשת תרומה

בפרשת השבוע אנו קוראים על בניית המשכן, ומפטירים בפרשה העוסקת בבנין בית המקדש הראשון על ידי שלמה המלך:

יסודות הבית עושים מאבנים פחותות, כיון שבין כך אין רואים אותם לאחר הבניה, ציוה שלמה שגם את היסודות של בית המקדש יעשו מאבנים גדולות ויקרות. (לב) וַיִּפְסְלוּ - סיתתו וייפו בְּנֵי שְׁלֹמֹה וּבְנֵי חִירָם וְהַגְּבִלִים את האבנים שנחצבו ואת העצים שנכרתו, וַיִּכְיֶנוּ הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים לְבָנוֹת הַבַּיִת, ורק לאחר שהיו האבנים והעצים מוכנים לגמרי לבניה הביאו אותם אל הר הבית, באופן שלא היה צריך לעשות שם שום תיקון אלא רק להניח כל אבן וכל עץ במקומו.

פרק ו (א) וַיְהִי בְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וָאַרְבַּע מְאוֹת שָׁנָה לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּשָׁנָה הָרְבִיעִית בַּחֹדֶשׁ זו [אייר] הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי, ומנין שנים זה נמנה לְמִלְךְ שְׁלֹמֹה עַל יִשְׂרָאֵל, שהיתה זו השנה הרביעית למלכותו, וַיִּבֶן - התחיל שלמה את בניית הַבַּיִת לֵה'. (ב) וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לֵה', שְׁשִׁים אַמָּה אָרְכּוֹ והיינו ארבעים אמה לֵהיכלו, ששם היו המנורה השולחן והמזבח, ועשרים אמה לִדְבִיר, והוא קודש הקדשים, שם היה ארון הברית, וְעֵשָׂרִים אמה רְחִבּוֹ, וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ. (ג) וְהָאוֹלָם עַל פְּנֵי - לפני הֵיכַל הַבַּיִת, עֵשָׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ עַל פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת, כי אורך האולם היה מקביל אל רוחב הֵיכַל, וְעֵשָׂר בְּאַמָּה רְחִבּוֹ של האולם עַל פְּנֵי הַבַּיִת. ונמצא שאורך הדביר הֵיכַל והאולם יחד היה שבעים אמה. (ד) וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חֲלוֹנֵי שְׁקָפִים אֲטוּמִים - חלונות רחבים כלפי חוץ וצרים כלפי פנים, כלומר 'שקופים' כלפי חוץ, שהעומד בחוץ נראה לו שהם חלונות רגילים,

ספר מלכים (א) פרק ה': (כו) וַה' נָתַן חֲכָמָה לְשֹׁלֹמֹה כִּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ, ומחמת כן וַיְהִי שְׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה, וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם [כי אמנם חירם כרת ברית עם דוד מחמת שהיה איש מלחמה וכובש ארצות, והיה צריך את עזרתו, אבל עם שלמה כרת ברית מחמת חכמתו]. (כז) וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִסּוּל אֲנָשִׁים מִכְּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמָּס שְׁלֹשִׁים אֶלְפֵי אִישׁ שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים עִבּוּרוֹ בַּתּוֹךְ גְּבוּל יִשְׂרָאֵל, לחטוב עצים קטנים יותר, שהיה שלמה זקוק גם להם לבנייה. (כח) וַיִּשְׁלַחם לְבָנוֹנָה - אל חלק לבנון אשר בגבול ישראל, ולא היו עובדים ברציפות, אלא עֲשָׂרַת אֶלְפִים בַּחֹדֶשׁ, חֲלִיפּוֹת - והיו מתחלפים ביניהם, חֹדֶשׁ יָהִי בְלִבְנוֹן, וּשְׁנַיִם חֹדָשִׁים בְּבֵיתוֹ, וְאַדְנִיָּרִם הִיָּה מְמוֹנָה עַל הַמָּס, להכריח כל אחד מהם לבוא בזמנו לעבודתו. (כט) וַיְהִי לְשֹׁלֹמֹה מִן הַגְּבֵעוֹנִים וּשְׂאֵר אֹמֹת שֶׁנִּשְׂאָרוֹ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שְׁבַעִים אֶלְפֵי אִישׁ נְשֵׂא סָבֵל, לשאת את העצים מהלבנון שבגבול ארץ ישראל, ולהביא את העצים מחוף הים ביפו, שלשם שלח חירם את העצים שמארץ צור, וכן לשאת את האבנים ממקום חציבתם אל מקום בנייתם, וּשְׁמֹנִים אֶלְפֵי אִישׁ חֲצֵב בְּהַר. (ל) ומנין פועלים אלו הוא לְבַד מְשָׁרֵי הַנְּצָבִים לְשֹׁלֹמֹה אֲשֶׁר הָיוּ מְמוֹנִים עַל הַמְּלָאכָה, והם היו שְׁלֹשֶׁת אֶלְפִים הממונים כל אחד על חמישים איש, וּשְׁלֹשׁ מְאוֹת הַמְמוֹנִים כל אחד על חמש מאות איש, הָרְדִים בָּעֵם הָעֵשִׂים בְּמִלְאכָה. (לא) וַיִּצֹו הַמֶּלֶךְ, וַיִּסְעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת כַּמּוֹתָם, אֲבָנִים יְקָרוֹת באיכותם, והיו אלו אבני שיש טהור, לְיִסֹּד הַבַּיִת אֲבָנֵי גְזִית, ושלא כמנהג העולם שאת

הַבַּיִת הַיְמָנִית, והיינו בצד דרום, ובתוך היציעים היו פתחים מכל תא אל התאים הסמוכים אליו. ואחרי שנכנסו אל היציע התחתון, ו**בְּלוֹלִים** - במדרגות הבנויות בעיגול מסביב לעמוד אבן **יַעֲלוּ עַל הַתֵּיכָנָה** - אל היציע האמצעי בגובהו, ו**מִן הַתֵּיכָנָה** יעלו באותה הדרך **אֶל הַשְּׁלֵשִׁים** - אל היציע השלישי בגובהו, שהוא העליון מכולם. (ט) **וַיִּבֶן** שלמה **אֶת הַבַּיִת** בבנין האבנים, ו**יַכְלֶהוּ** - סיים לבנות את חלק הבנין העשוי אבן, ו**וַיִּסְפֹּן אֶת הַבַּיִת** - בנה את תקרת הבית משתי שכבות של עצים, כדי שאם ידלפו מים מהתקרה העליונה לא יכנסו להיכל, אלא יעצרו מעל התקרה התחתונה, והשכבה התחתונה, שאותה רואים מתוך ההיכל, היתה **גְּבִים** - עצים מצוירים לנוי, ומעליהם היו נכנסים המים שהיו דולפים מלמעלה. ו**שְׂדֵרֹת בְּאֲרָזִים** - את השכבה העליונה, שאותה אין רואים מתוך ההיכל, אלא היא פונה לכיוון השמים, והיא התקרה העיקרית, עשה מעצי ארז חזקים. (י) אחרי שגמר את בניית התקרה של ההיכל, ו**וַיִּבֶן אֶת הַיְצִיעַ עַל כָּל הַבַּיִת**, וכל אחד משלשת היציעים **חֲמִשׁ אַמּוֹת** היתה **קוֹמָתוֹ**, ו**וַיַּאֲחֶזֶק אֶת הַבַּיִת** - הניח את תקרתו של כל יציע על המגרעות שעשה בקיר ההיכל **בְּעֵצֵי אֲרָזִים** שהניח על המגרעות. (יא) בעת שהסתיימה בניית התקרה של ההיכל, הושלמה בניית החלק החיצוני של בית המקדש, העשוי מאבנים וקורות, ועדיין לא הותחלה בניית החלק הפנימי, שנעשה מחיפוי של עצים, ולכן היה זה הזמן המתאים לנבואה שנאמרה לשלמה, ו**יְהִי דְבַר ה' אֶל שְׁלֹמֹה לְאמֹר**. (יב) **הַבַּיִת הַזֶּה**, אין העיקר שבו החלק של האבנים והעצים הנעשה על ידי האומנים, אלא העיקר הוא החלק **אֲשֶׁר אַתָּה בִּנְהוּ**, ועניינו הוא שיתאחדו על ידו כל ישראל לעבוד את ה' יחד, **אִם תַּעֲשֶׂה כֵן וְתִלְךָ בְּחֻקֵּי**, ו**אֶת מִשְׁפָּטֵי תַעֲשֶׂה**, ו**שְׁמֵרְתָּ אֶת כָּל מִצְוֹתַי לְלַכֵּת בָּהֶם**, ו**וְהִקְמַתִּי אֶת דְּבָרֵי אֲתָךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֵל דָּוִד אָבִיךָ**, כי מלכות בית דוד ובית המקדש היו מקושרים זה לזה, ותלויים זה בזה, וה' נתן את המלכות לבית דוד רק בתנאי שישמרו את תורתו ומצוותיו. (יג) ואם תעשה כן, אז **וְשִׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**, ולא **אֶעֱזֹב אֶת עַמִּי יִשְׂרָאֵל**.

ויאטומים' כלפי פנים, שהעומד בפנים רואה שהם צרים ואינם משמשים לאור, ועשה כן כדי להראות שאין הקדוש ברוך הוא צריך את האור מבחוץ כדי להאיר את תוך הבית. (ה) **וַיִּבֶן עַל קִיר הַבַּיִת יְצִיעַ סָבִיב אֶת קִירוֹת הַבַּיִת** - בנה שלמה בתוך ההיכל, בצמוד לקירות הבנין, יציע, והיינו כמו חדר נוסף ארוך וצר הצמוד לקיר, ועשה לו רק שלש דפנות, כי הדופן הרביעית היתה של הבית עצמו, ועשה יציע זה **סָבִיב לְהִיכָל וְלְדָבִיר** - בצד צפון ודרום של ההיכל, ובצד מערב שהוא סמוך ל'דביר', והיינו לקדש הקודשים [אך היה זה בתוך ההיכל, ולא בתוך קדש הקודשים], ולא עשה כן בצד מזרח, בסמוך לכותל האולם, ו**וַיַּעַשׂ צִלְעוֹת סָבִיב** - את אותו יציע הבנוי מאבן ציפה בעצי ארזים סביב, וחילק את גובה חלל היציע לשלש קומות, על ידי עצי ארז נוספים. (ו) **הַיְצִיעַ הַתַּחְתּוֹנָה**, **חֲמִשׁ בְּאֻמָּה רְחֹבָה**, ו**הַתֵּיכָנָה שֶׁשׁ בְּאֻמָּה רְחֹבָה**, ו**הַשְּׁלִישִׁית שֶׁשֶׁבַע בְּאֻמָּה רְחֹבָה**, ואף על פי שמצד ההיכל היה קיר היציע ישר וללא שינוי, הרי הקיר הפנימי של היציע, שהוא קיר ההיכל, היה משתנה מיציע ליציע, **כִּי מִגְרָעוֹת נָתַן לַבַּיִת סָבִיב חוּצָה** - כיון שנבנה קיר ההיכל בצורה מדורגת, באופן שלאחר כל חמש אמות בגובה הופחת עובי הקיר באמה אחת, כדי שיוכלו להניח את קורות העץ המשמשות כריצפת היציע האמצעית והעליונה על גבי קיר הבית השוקע פנימה, וכן את תקרת היציע העליון (מצודת דוד). **לְבַלְתִּי אֲחֹז בְּקִירוֹת הַבַּיִת** - כדי שלא יצטרך לקדוח חורים בקיר ההיכל עצמו לנעוץ שם את ראשי הקורות, ולכן בנה את הקיר בצורה מדורגת כלפי חוץ, שיוכל להניח בכל מדרגה את קורות העץ של היציעים. (ז) והטעם שלא קדח חורים בקירות הבית, ו**הַבַּיִת בְּהַבְּנָתוֹ אָבֵן שְׁלֹמֹה מִסַּע נִבְּנָה**, ו**מִקְבוֹת וְהַגְרָזֵן כָּל כְּלֵי בְרָזָל לֹא נִשְׁמַע בְּבִיַת בְּהַבְּנָתוֹ**, ולכן לא רצו לקדוח חורים באבני קירות ההיכל. (ח) מלבד החלוקה שהיתה בגובה היציע, לשלש קומות בנות חמש אמות כל אחת, היה כל יציע מחולק באורכו לשלשה תאים, ו**פְּתַח הַצֵּלַע הַתֵּיכָנָה** - הפתח של התא האמצעי מבין שלשת התאים, שדרכו נכנסים מההיכל אל התאים, **אֶל כְּתָף**

